

Observatoriul este de două ori în săptămână, miercuri și sâmbătă.

Prețurile

pentru Sibiu pe 1 anu întreg 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., două la casa cu 1 fl. mai mult pe anu; — trimis cu post în laștrul monarhiei pe 1 anu întreg 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — În străinatate pe 1 anu 10 fl. sau 22 franci, pe 6 luni 5 fl. sau 11 franci; — numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Orice inserate,

se platescu pe serie s'eu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la adou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu. Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postel statului, adresate de a dreptulu la Redactiunea Diariului Observatoriulu in Sibiu.

Nr. 59.

Sibiu, 22/3 Augustu 1878.

Anulu I.

Transilvani'a.

(Conferenti'a alegatorilor de nationalitate romana din marele principatu lu Transilvaniei 20 Iuliu 1878.)

(Continuarea din operatulu in care majoritatea e 7 membrii ai comisiunei isi motivéda opiniunea prin referentele G. Baritiu.)

Minoritatea nu permite se se faca nici-o comaratiune intre resistenti'a passiva a romanilor cu a magiarilor si cu a cechilor, pune si temeiu mare e aristocrati'a acestoru doue popóra. Noi din ontra, ori-candu este vorba de recastigarea libertatii nationale, punemu prea pucinu temeiu pe aristocrati'a intielésa asia, cumu vedemu că o inelege minoritatea. De candu lumea, aristocrati'a propriu numita asia, a ingrijitu numai pentru aserarea prerogativelor si privilegielor castei sale, nu pentru libertatile natiunei. Grecii, Serbii, in epoc'a de facia Bulgari'a n'au avutu unu nguru aristocratu si prea pucina burgesia, populu inse totu si-a recastigatu libertatea. Cu totulu ltele sunt conditiunile de emancipare ale unei natiuni, éra nu cá dens'a se aiba aristocrati'a. Se fla ce e dreptu, si in clasa aristocratilor patrioti e renume mare, de virtuti eminente, si ce e mai multu, aparatori sinceri ai libertatii poporului; cea inse totu-deauna si preste totu sunt in minoritate neinsemnata, o patu adesea cá Grachii din antic'a Roma, ori cá com. Silvio Pellico, ori cá com. Stefanu Széchenyi, séu cá Ioanu Campineanu, à chiaru cei din clasa loru ii inpingu la mórte ori in exiliu. In 1849 cine a chiamatu pe russi in Ungari'a? Peste 140 de magnati subscrisi la aplic'a inaintata cátra imperatulu Nicolae.

Ni se spune mereu, cá de candu barbatii natiunii nóstre s'au decisu a urma politic'a resistentiei passive, poporul lasatu de sine, s'au departatu de inteligentia, au apucatu pe manile altora, a fostu activu, cá-ci a mersu la urna, si apoi — s'a devalorisatu.

Noi negamu cá poporul s'ar fi departatu de inteligentia si sustienemu contrariulu, cá unu parte atacita a inteligentiei s'a departatu de elu; nici-ecumu inse din caus'a politiceii adoptate, ci cu totulu din altele, preste care se aruncamu asta-data nu velu grosu. Déca multi alegatori din poporu u mersu la urna in cele trei període espirate dela

1869 incóce si au calcatu preste ori-ce solidaritate, apoi cine se póte mira de acésta, candu ne mai auditele abusuri electorali, betii platite grosu de cátra candidati si partide, impartirea de sume mari la persóne anumite, pressiunea terribile exercitata asupra clerurilor, in anulu 1869 chiaru aruncarea in temnit'a Clusului a unoru preoti, numai cá-ci n'au voitu se participe la alegeri, promisiuni minciunóse de castigarea processelor pendente, amenintare cu perderea loru, promisiuni de inaintari in functiuni, amenintare cu destituiri etc. sunt de notorietate publica, constatate prin desbateri parlamentarie si chiaru prin una lege mai noua. Inteligentia romana din Banatu si din comitatele Ungariei locuite de romani a fostu in tóte períodele electorali cátu se póte de activa, si totusi ea a perdutu neincetatu din acelea cercuri electorali, in care majoritatea preponderanta de alegatori este curatu romanésca, pâna candu estimpu ajunse la convictiune, cá din 16 cercuri romanesci câte'i mai remasesera, abia vá fi in stare se mai scótia vreo 6—7 deputati de nationalitate romana. Adeca curatulu adeveru in acestu punctu este, cá adversarii seculari ai existentiei si individualitatii nóstre nationale voiescu din tóte poterile loru, cá alegatori romani se mérga la urna, fi mána la ea chiaru cu forti'a, inse sub conditiune, cá se aléga deputati de nationalitate magiara, séu fia si de ori-care alt'a, numai se se tiena de partid'a ministeriale, éra la candidati de nationalitate romana se nu cutedia a'si da votulu. Din acésta causa s'a versatu si sange, s'au comisu si omoruri, mai alesu in Ungari'a. Acésta pretensiune ce se face cátra alegatorii de nationalitate romana de a nu'si de voturile loru la candidati romani, este totu-odata una din cele mai mari insulte ce se póte face la multimea barbatilor inteligenti din natiunea nóstra, éra alegatorii sedusi cá se dea voturile loru la altii, comitu adeverata infamia asupra sangelui loru si dau celoru mai de frunte romani, intre carii avemu si barbati de renume europénu, testimoniulu de paupertate spirituale, de completa necapacitate parlamentaria, de lips'a patriotismului si a zelului pentru binele publicu. Dela romani se pretende, cá se dea voturile loru la neromani si chiaru la nechristiani, la evrei; dara candu vreodata magiarii ori sasiu au onoratu cu voturile loru pe vreunu romanu candidat la vreodata dieta? Cu atátu este dara mai gretiosu si mai

uritu servilismulu aceloru romani, carii sub nesce preteste miserabili, „de interesse locali“, pe langa ce rupe cu solidaritatea nationale, isi mai dau si voturile la inemici jurati ai sangelui nostru.

Ni se mai imputa de repetite-ori, cá din caus'a resistentiei passive mai alesu a romanilor ardeleni gubernulu denuntia si descrie pe intreg'a natiune romanésca, nu de adversaria a gubernului, ci de a dreptulu de inemica a statului. Este adeveratu cá romanii sunt denuntati de cátra ómeni cu frunte de feru, de inemici ai statului, nici-decumu inse din caus'a produsa de cátra aparatorii politiceii active, adeca a nemergerei la urna, ci cu totulu din alte cause. Curatu si respicatu ni s'a disu la diverse epoce, éra mai de aprópe: Crim'a cea mai mare si mai nesuferita a romanilor este, cá ei se nascu romani si remanu romani, nu vréu nici a se germanisa, (1857), nici a se magiarisa (1848/9, 1867, 1877). Nimicirea nóstra nationale o cere sistem'a domnitória, si maximele loru de statu. Niciodata adversarii nostri n'au voitu se cunósca pe romani de fii ai acestei patrii. Pline sunt codicile de legi cu formulele Natio valachica tolerata, az oláh vallás csak tolerata ez Országban etc. Intre anii 1830 et 1848 romanii era persecutati si preotii loru aruncati in aresturi totu cá inemici ai statului, cá-ci spre a'i innegri si nullifica se inventase asupra loru russolatia, li se calcă locuintiele si se cautá prin ladile loru portretulu imperatului Nicolae. De ani 30 incóce veni la moda dintr'odata dacoromanismulu si conspiratiunea valachiloru cu asia numit'a Camarilla din Vien'a, adeca foculu cu ap'a la unu locu. Scurtu, s'a incercatu tóte calile si mediulócele infernali spre a ne infera si nimici in ochii casei domnitorie si in opiniunea publica a Europei; éra cutediarea adversariloru crescea in proportiunea in care noi ne cuceriamu, ne umiliamu si protestámu cá suntemu fideli statului si buni patrioti. Sacrificiele nóstre pentru patria si sangele nostru versatu in liniile armatei imperiale nu era consideratu intru nimic. Si totusi parinti nostri n'au facutu nici opositiune activa in parlamentu, nici passiva afara din elu. Vedeti dara, cá opositiunea nostra passiva, cá si cea activa, este numai unu pretestu miserabile si altu nimic.

Pe la 1866 ni se promitea munti de aur, déca Transilvani'a va tramite deputati la diet'a Ungariei. Cei usioru credietori, cá si cei interessati

Foisior'a „Observatoriului“.

Ros'a din Caucasu.

Poema dramatica de Rudolf Gottschall tradusa in prosa.

(7 Continuare.)

Scen'a a patr'a.

Cericof. Godunof.

Cericof. Ea au fugitu — acésta nu o pociu si u voiescu se o crediu!

Godunof. Acuma esti veduvu! Vino si 'ti méca durerea! Amorul a muritu — traiésca vinulu! cum suntemu egali; tu nu mai esti privilegiatu! Vino a bemu in sanetatea amiciteii nóstre, Cericof!

Cericof. Tu 'ti bati jocu de mine? Numai din in'a ta a fugitu ea. — Imi vei responde pentru acésta Godunof. Ea me iubea cu multu mai ferbinte, decâtu me parasésca pentru o bagatela. Jalusi'a si pism'a i au sioptitu vre-unu planu meschinu, pentr-cá se o epartedi. D'ara maine 'mi vei responde cu spada.

Godunof (turnandu si beundu.) Bine fia, maine; — inse astadi Cericof se mai fimu totu amici. Sunt sia de veselu. Pe marginea pacharului meu esala ose de Sira — cantecele Hafisei, séu ce canta intieptulu din Tiflis, Mirza-Siafi — se traiésca vinulu si morulu.

Cericof. Victoria armelor Russiei! Acésta 'mi duce aminte apropierea inamicilor nostri, póte se flamu — (strigandu din cortu) aduceti-mi incóce pe risonieru! Elu se ne tradiede numerulu loru, positiunea si planulu comandantelui!

Godunof. Ne vomu bate — pe D-dieu, cá ne vomu bate mai inainte de a pleca tu la Petersburg la operatulu! Unu pacharu inca din nebuni'a lumii

acesteia, — hurrah! traiésca nebuni'a! Inchina, amice! Maine pe sabii curbate, astadi in sanetatea Saremei!

Cericof. Tu esti beatu!

Godunof. Cochetinulu este unu vinu dumnedieescu, — elu oglindédia imagini incantátore inaintea sufletului! Me vediu cá maiuru, cá generalu si la epaulete crescu ciucuri! Lauda faptele mele — n'amu atátea ruble ca se 'mi inprumutu o patenta de maiuru, dara amu amiciti'a ta.

Cericof. Du-te si te culca, capitane!

Godunof. Te voiu crutia maine, imi voiu face paradele in ventu, 'ti voiu lasa capulu la loculu seu, déca 'mi promiti — hurrah, maiuru, maiuru! Bucura-te, copile din léganu de cozacu!

Scen'a a cincea.

(Aslan in fier'a. Sentinela. Cei de mai inainte.)

Cericof. Unde se afla combatantii vostrii? Vorbesce! Cátu este de mare numerulu loru?

Aslan. In desiertu astepti respunsu!

Godunof. Raspunde, dle Cercesu; — oh, mai inca midilóce de a fortia unu respunsu cá acesta.

Cericof. Déca mai póte esista gratia pentru tine, Cercesule, apoi 'ti-o poti castiga numai dandu-ne sciri sincere.

Aslan. Pentru pretiulu acesta nu 'mi trebuie gratia!

Cericof. Amagitule! Raspunde si glontiulu te va crutia astadi, — apoi agratiatu te tramitu la o mina in Uralu!

Aslan. Nu me temu de glontiele vóstre!

Cericof (aducéndu-lu mai aprópe.) Tu iubeai pe Sarem'a?

Aslan. Da!

Cericof. Si o mai iubesci inca?

Aslan. Pána la mórte!

Cericof. Si ea te a parasitu cu necredintia?

Aslan. Despre acésta nu intréba amorulu.

Cericof. Ce fericire modesta! Portiunea de fóme a sermaniloru munteni! Despre acésta nu intréba amorulu! Ce este amorulu, déca nu flacarile ce se inpreuna ardiendu si gustarea deplina a unei posesiuni fericite? In amorulu teu Sarem'a nu pierde nemica, elu au inghiatiatu in ghiatiarii tei. Voiamu se vediu, déca esti demnu de Sarem'a, — inse tu esti rece cá ghiati'a — si cu dreptu te-au abandonatu ea in muntii ei!

Aslan. Asia iubescu sclavii si cu totulu altu-mentrea fii liberi si mandrii ai codrilorulu! Acolo este amorulu care se sacrificia cu bucuri'a, care ia asupra infamia si mórtea, care póta greutatea cea mai mare ca o sarcina usiora si imprumuta aripi inca si dela peire! Acesta este amorulu, care tace si móre si murindu purtatu de o fortia dulce se inaltia spre paradisu! Asia voiu muri eu acuma. Nu me torturati cu intrebari si vorbe rele, ci tramiteti-mi fara intardiere, glontiulu dreptu in ánima! Sarem'a s'a rogatu pentru mine — tu me assassinedi! Ea se roga pentru tine — eu voiamu se te scapu! Mórtea mea probédia, cátu de infocatu o amu iubit; mórtea mea probédia, cá tu nu esti capabilu de a iubi! (Se audu sunete de dobe si puscaturi.)

Godunof (care pâna acuma totu beuse, inpleticindu-i-se piciórele.) Se pusca! Hurrah, o vesela dare la semnu!

Cericof. Suntemu atacati! (Trambitie.) Afara! Paditi-lu bine?

Godunof (siovaindu.) Unde'mi este spada? Ha, eata-o aici aternata. Credému cá déjà o amu si pierdutu. Amice! Me voiu lupta cá unu turbatu! Lauda 'mi faptele la curte — (tragédu spada), la ministrulu de resbelu — audi tu? Pe profetulu, acelu caine alu Caucasului 'lu voiu prinde viu si apoi 'lu voiu arata la curte la Petersburg. La lupta deci cu veselia! Victoria séu mórte! (Godunof si Cericof esu.)

(Va urma.)

ne implea urechile cu consolatiuni, că magiarii din Ungari'a nu aru fi barbari că cei din Transilvani'a, că din contra aru fi mai drepti, generosi, imparțiali, că cere bine întielesulu loru interesu, că se crutie pe romani, se le faca dreptate, se lase nationalitatii si limbei loru sfera de activitate si dezvoltare, precum nu o mai avusera nici-odata in Transilvani'a. Indesiertu cei 1492 alergara la tronu cu suplic'a loru, că se spuna acolo, că n'au nici-o incredere in promisiunile ungurenilor. De atunci si până acum tôte temerile romanilor din Transilvani'a s'au implinitu cu prisosintia; tier'a si natiunea merse si mai merge din reu in mai reu cătra unu abisu fiorosu; prin urmare cauzele resistentiei nôstre passive in locu de a se micșiora, s'au immultitu neincetatu si din anu in anu. (Va urma).

Sibiiu, 2 Aug. n. Dilele destinate pentru alegeri se apropie. Conferenti'a electorale romanésca din 8/20 Iuliu adoptase solidaritatea. Dupa scirile câte avem noi, sunt prea pucine acelea cercuri, in care nu se va observa solidaritatea. In altele voru face exceptiune primarii, notarii, unii preoti si consangeni de ai deregatorilor comunali pe temeiu de „Muss sein.“ In alte locuri li se va plati drumulu si dio'a de lucru. Manopere de acestea sunt cunoscute in tóta Europ'a, si se aplica la ele antic'a sententia a „profetilor“ romani descantatori (vrajitori): Haruspex haruspiceum dum videt, risum continere non potest.

Fia ori cumu, Conferenti'a isi manifestase dorinti'a sa de a cunósce numerulu alegatorilor din tôte colegiele electorale, deca s'ar potea. Dnii corespondenti ai diarielor nôstre romanesci voru face unu mare serviciu causei nôstre, deca nu'si voru pregeta a informa din tôte cercurile electorale pe publicu, celu pucinu asupra urmatorieloru puncte: 1. Căti alegatori au fostu conscriși din cerculu intregu, fôra diferentia de nationalitate. 2. Căti alegatori au fostu romani. 3. Căti au reclamatu. 4. Căti au fostu stersi cu séu fôra temeiu. 5. Căti alegatori au mersu la urna din cerculu intregu. 6. Căti au fostu intre aceia romani declarati.

Dupa legea electorale din a. 1863 in Transilvani'a era preste 93 mii de alegatori. Este indispensabile că se aflamu, căti sunt astadi preste totu si căti in specie romani. Acestea sunt cifre, pe care voiesce se le cunósca chiaru publiculu celu competente europénu.

— (Timpulu). De 1 septemana incóce plouă mai in tôte dilele, uneori fôrte tare, insocita de tempestati cu tunete.

Bai'a de Crisiu, 29 Iuliu, 1878. Domnule Redactore! Amu onóre a ve tramite in acelu procesulu verbale facutu despre conferenti'a electorale tienuta in Bai'a de Crisiu ieri la 28 Iuliu a. c., spre binevoitóre publicare; — si rogu totu-odata si celelalte stimabile diarie romanesci, ca se binevoiesca intocma a-lu publica pentru sciintia si orientare.

Primesce Domnule Redactore, espresiunea afectuósei mele consideratiuni. G. Secula.

Procesu verbale

Astadi la 28 Iuliu 1878 adunandu-se mai multi membri inteligenti alegatori in Bai'a de Crisiu la localulu destinatu anume in urm'a convocarei de dto. 19 Iuliu 1878 din limitele fostulu comitatu alu Zarandului s'a constituitu conferenti'a electorale pentru cerculu de alegere de deputatu alu Baiei de Crisiu si alu Iosasiului, si membri adunati in numeru de 25 fiindu intimpinati prin convocatoriulu intrunirei electorale conchiamata pentru conferintia, s'au declarat de constituita.

Membrulu convocatoriulu, provocap e conferintia a constitui biroulu necesariu, spre a conduce desbaterile si ordinea in conferintia, in urm'a careia la o propunere urmata, pentru conducerea biroulu conferintiei s'au alesu in unanimitate de presiedinte Georgiu Secula, advocatu si de notariu Nicolau Hentiu.

Presiedintele alesu indigitandu objectulu conferintiei, provóca pe membri intruniti a veni cu propuneri, a discutá si a lua conclusu in materia.

In urm'a acesteia se face propunere pentru tienut'a de passivitate in urmatorii termeni:

„Romanii alegatori din cerculu electorale alu Baiei de Crisiu si alu Iosasiului declarandu solidaritate in procedere, primesce principiu de abstinentia passiva facia cu alegerele de deputati pentru sessiunea viitoare a camerei conchiamate dejá, — si declara, ca nici nu voru alege, nici nimene dintre dinsi nu voru primí candidatur'a nici pre nimene nu voru candid'a.“

De alta parte se face propunerea ca: „pentru

casulu deca s'aru potea cascigá dreptu candidatu unu barbatu cu o reputatiune nationale, care se póta inainta cu succesu bunastarea si dorinti'a natiunei romane in generalu si in particulariu, si care ar primí in procederea s'a instructiuni dela alegatori atunci;

„conferintia se decida a lua parte activa la actele de alegeri,

Aceste doue propuneri ivite punenduse in discussiune, dupa mai multe apretieri amentite, conferinti'a cu voturi 22 contra 3 voturi decide urmarea de abstinentia pasiva, formulata in propunerea de mai susu, care conclusu presiedintele 'lu enuntia de adoptatu si provóca pe membri a urm'a acést'a cale indegetata prin aloru vointia decisa.

Se face propunerea, că latita fiindu faim'a in cerculu electorale alu Baiei de Crisiu, ca Dr. Lazaru Petco advocatu in Dev'a ar fi luat candidatiune de deputatu cu programa nationale, in alta versiune cu programu guvernamentale, se se incunoscintia de acestu candidatu in specialu despre conclusulu luat pentru abstinentia pasiva, in urm'a carei intrunirea conferintiei electorale nu'i póte acordá spriginulu seu, — care propunere se admite si adópta in unanimitate, insarcinanduse biroulu alu incunoscintia despre acést'a pre D. Lazaru Petco.

Ne mai obvenindu alte propuneri, lasanduse biroulu ingrijirea redactiunei procesulu verbale, presiedintele declara siedinti'a conferintiei de inchisa in diu'a mai susu insemnata, la ór'a 7 sér'a.

Prelesu si aprobatu.

Georgiu Secula, Nicolau Hentiu,
presiedinte ad hoc. notariulu conferintiei

— (Dupa una epistola unгурésca). Unu altu esemplu de servilismu ne-a datu pana acum si vecinulu orasielu Salinele-Sibiiului (Vizakna), unde in trei periode alesera totu pe du. Korizmics dela B.-Pesta, fôra a'lu cunósce in persóna, fôra a le face in 9 ani o singura data macaru o visita in fuga, fôra a ajuta cătu de pucinu acelu orasielu in necesurile lui, ba isi perdú de atunci si vechi'a jurisdictiune. Dara Korizmics e domnu mare, possede palaturi, trage dela done institute mari 21 mii florini pe anu, si atáta e de a'junsu că „slugile“ sale din Ardealu se'lu alega, că si cumu ómenii loru ar manca totu paia.

— (Resistentia passiva). In fine diarele din B.-Pesta n'au in catrau, spunu pe facia, că slavicii adunati in Turocz-Szt.-Márton si Trencinu au adoptatu politic'a abstinentiei dela urna, lasandu că magiarii se'si faca de capu. Aceeasi abstinentia se intinde si prin Banatu; de ce? iti respundu că n'au atátea mii, câte se ceru că se cumpere voturi.

— Lui „S. d. Tageblatt“ ii se scriu din Brasiovu urmatoriile: „Esiste o classa de romani, si adeca, economi de oi din Sacele, cari se bucura, ca Romani'a au ajunsu in posesiunea Dobrogei. Ei credu, că Dobrogea este o tíera fôrte acomodata pentru cultura loru de pasiunitu. Ne astemptamu deci la o mare emigratiune de turme preste Dunare, ba multi economi sunt decisi a emigra cu totulu in aceea tíera pucinu poporata. Ei s'au saturatu de vecsatiunile si diferitele tacse la care sunt supusi candu isi aducu lana, pieile, miei si brandia preste fruntaria austro-ungara. La acést'a se mai adaoge, că dela anulu 1879 ii mai amenintia si aceea mesura luata din partea guvernului unгурescu, ca inportatori de lana se fia constrensi a spala in spalatoriele cu vaporu, care se voru infintia la vreo trei puncte ale fruntariei, dintre care celu mai principalu este acela alu vamei Timisiului. Sub aceste impregiurari va fi lucru prea firescu, că industri'a Brasiovului, va suferi mari pierderi.“

Si noi suntemu de acord cu cele ce ii se scriu lui „S. d. Tageblatt“, dara mai adaogemu, că acei romani cari voru emigra in Dobrogea, precumu si miile de secui si sasi cari emigra pe fia-care anu in Romani'a prin fapta loru, voru da cea mai poternica si categorica desmintire a bombasticeci diceri care suna: „Extra Hungariam non est vita.“ Nu voru trece multe dieci de ani si unu Posa unгурescu va potea dice parintesculu nostru guvern: „Cetatiunii aceia, pe care iati pierdutu pentru credinti'a loru politica si pentru nationalitatea loru, au fostu cei mai nobili. Elisabeta si Carolu primesce pe fugari cu braciile deschise si Romani'a infloresce poternicu prin artele tierei nôstre. Voi voiti se saditi pentru eternitate si semanati mórte.“

Si pentru ca aceste cuvinte ale marelui poetu germanu Schiller se se traduca in fapte, speramu ca guvernulu romanu inea isi va face datorita sa

inlesnindu prosperarea celorlu, ce se voru espatri nu de buna voia si ingrijindu pentru siguranti loru personala, precumu si a turmeloru ce voru gunoi de aci inainte locurile sterpe ale Dobrogei pentru ca apoi in scurtu tempu se ajunga o gradin frumósa si bogata.

Cele dise cu privire la economi de oi se pot aplica si voru fi practisate si din partea numeros loru locuitori margineni de a lungulu fruntarielor transilvano-romane.

Onorata Redactiune! Cu tóta onórea ne adresamu pentru publicarea urmatoriulu „Convocatoriulu. Subcomitetulu despartimentulu alu VIII de Alb' Iulia prin acést'a aduce la cunoscintia publica, cumu adunarea generale a acestui despartimentu se va tienea in 30 Iuliu st. v. séu 11 Augustu st. 1878 in comun'a Hepri'a muresiana, si toti partitorii culturei poporulu romanu se invita a lua parte la acést'a adunare.

Din siedinti'a subcomitetulu a despartimentulu VIII alu Asociatiunei transilvane pentru literatur'a si cultur'a poporulu romanu, tienuta in Alb' Iulia in 28 Iuliu 1878.

Ioane Puposiu, Rubinu Patitia,
directore. actuariu.

Ungari'a.

— Dela Aradu ne veni eri protocolulu conferintiei romanilor din Comitatu Aradului, convocata si intrunita la Aradu in dio'a de 23 Iuliu 1878 cu scopu de a regula tienut'a politica a romanilor din acelu comitatu facia cu alegerele actuali la dieta. D cisiunea luata in unanimitate de cătra membrii alegatori adunati fu acést'a: „Conferenti'a in numele partid romane nationale din comitatu Aradu, sub angagiementulu de solidaritate, se declara pentru passivitate absoluta in faci'a alegerele de deputati pentru sessiunea dietale proxima, abtinenandu-se dela orice ca didare si participare la actulu de alegere.“

Ne mai avendu locu in acestu Nr. pentru publicarea intregulu procesulu verbale dela Aradu, elu urma in Nr. de Miercuri, pentru-cá publiculu nostru tóta lumea se cunósca din acela motivele, cauzele grele pentru care si conferenti'a romanilor din comitatu Aradului s'au vediutu strimtorata, necessitata, póte chiaru inpinsa prin desperatiune, că se fuga dela urna, se ralega deputati. Comitatu Aradului are preste 305 n de locuitori, din cari immensa maiortate de pres 250 mii sunt romani curati. Intr'unu punctu nu priedem pe onor. Conferintia dela Aradu. Cumu pó vorbi dens'a in conclusulu seu protocolariu de repetit ori despre „natiunea magiara dominanta?“ Dio'a in care celelalte nationalitati ale Ungariei vor recunósce o natiune dominanta, ele si-au taia arborele de sub pitióre, si tôte drepturile loru nationale s'au inecat in Dunare, Tis'a, Murasiu etc. D aceea di ele nu mai au nici-unu dreptu la viet nationale, nici la usulu limbei loru in afaceri publice. Domnu, dómna, domnitoriu, dominante, in limbajiu politicu si anume in dreptulu publicu alu un tieri semnifica cu totulu altu-ceva decâtu in vietu a privata. Intre noi ne potemu dice domnu si dómna că ne place, pana si lelea Angelin'a din capulu satul póte fi numita dómna, că si jupanésca, că si lele; dar candu dice natiune dominanta, cu acést'a si recunosc suveranitatea absoluta, ii recunosc tirani'a cea m desfrenata asupra altoru popóra. Nu póte se esiste Ungari'a natiune dominanta, ci numai poporu suveran compusu din diverse nationalitati.

— Din comitatu Biharei avem sciri par la 30 Iuliu, din care aflamu, că alegatorii romani din cercurile sale electorale voru fi dusi cu chiu cu vai la urna, platindu-li se la cei mai multi bani de drumu, c inse in unele cercuri s'au invoitu cu alegatorii magiari că se aléga in comunu deputati in opositiune. As in cerculu elect. Tinc'a romanii si magiarii intrun. candidara pe dn. advocatu Mircea V. Stanescu de Aradu, că se'lu aléga contra candidatulu ministeria Ales. Lipovnitzky. In 5 Augustu dn. Stanescu isi desfasiura Credeulu seu politicu. Dn. Part. Cosm inea a mersu la Beiusiu, spre acelasu scopu, precum se spune. Comitatu Biharul are 556 mii de locuitori in maiortatea loru romani.

In faci'a alegerele pentru Diet'a unгурésca.

(Inpinsi de apropierea alegiloru, suntemu constrinti a mai reproduce aici inca numai conclusiunile dlui Babesiu in cele urmatorié.)

Politic'a, la care eu credu că ne aviséza, ba chiaru ne constringu tôte imprejurările bine cumpenite — e politic'a de abstinentia constitutionale. Adeca renunțierea séu abdicerea faptica la essercitiulu unoi drepturi constitutionali illusorie, nefolositorie noue totulu. Retragerea maniloru nôstre dintr'uuu jocu fals. Si acést'a tocmăi din consideratiunile mai susu atins de necesitate, moralitate si patriotismu curatu.

Diferinti'a intre adeverat'a passivitate si intr abstinentia constitutionale este evidente. Ceea este un medilocu de opositiune, acést'a este unu medilocu de reserva. Ceea, prin neparticipare la legelatiune, tind a o impedeá intru desvoltarea constitutionei in directiune gresita; acést'a, dupa convingerea că impedeare nu este cu potintia, i lasa celu mai liberu cursu, pentru că — pe respunderea propria, neimpedeata de nim

să-și facă ea însăși cătu mai curendu de capu, și dora se ajunga a-si prinde cu man'a retacirea.*)

Eca cumu eu 'mi intipuescu si precisezu in resumatu program'a politice de abstinentia:

Constitutiunea de astadi a Ungariei dovedindu-se din destulu, că nu este croita pentru noi Romanii, de bre-ce ea pentru noi nu cuprinde condițiunile de esistență și dezvoltare naturale, de prosperare morala și materiale; domni dela potere dovedindu-se de contrari aprigi ai acestoru condițiuni și netoleranti luptei noastre pentru ele; — legea electorale și administratiunea publica magiara, precumu și maioritatile magiare din Dieta făcându imposibile o reprezentatiune nationale echitabile și libera a elementului și intereselor romane patriotice in Dieta: noi Romanii de sub coron'a Santului Ștefanu, in adeveru si fapta — n'avemu constitutiune, libertate garantata, parlamentu — in această patria a noastră; lupt'a noastră constituțională de până acuma, armata pentru scopulu d'a ni cascigă cătu de pucinu ocu alu nostru propriu in constituțiunea magiara, remase nu numai fora de nici un folosu, ba deveni in celu mai mare gradu stricaciōsa — atātu noue cătu si patriei; astfelu dara noi pre cătu timpu domni dela potere persistu si suntu sustinuti de mai susu in eschisivitatea și in orbi'a loru la potere, noi din necesitate, patriotismu, intieleptiune — renunciamu la lupt'a constituțională și parlamentaria, cedendu intregu acestu terenu — loru, de care si asia prin dispozițiunile constituției loru si prin impartirea dreptului de alegere, si-l'au asecuratu ei insii numai siesi, lasandu-li prin urmare atātu binele cătu si reulu ce voru produce, ne'nfluintiati de noi, cu totu cu responsabilitatea, cu laud'a si marirea séu cainti'a loru si numai loru! Era noi intru aceea cautandu-ni si concentrandu-ni activitatea pe alte terene, dora mai pucinu ingrate si periculoase, in totu casulu mai pucinu disputate si marginite, alu creșterii și moralisarii poporului nostru, acestu unicu, ce cu autonomi'a noastră bisericesca ni este garantatu prin lege. Astfelu implinindu-se profeti'a fericitului b. Eötvös, carele la 1869, candu se desbata in ministeriulu seu statutu organicu pentru regularea drepturilor noastre bisericesci, la solicitările ce i se faceau chiaru prin unii Romani — pentru mai mari restringeri, a respunsu, că — „poftesce ca autonomi'a noastră bisericesca culturale si fia cătu de estinsa, de ore-ce prevede că potu se vina timpuri, candu dora numai inca pe terenulu acestei autonomi'e Romanii voru poté se se misce si se resufe.“

(Sermanu Eötvös! Pe langa tōta agerimea spiritului seu, cu greu elu va vi crediutu, că dlu Colomanu Tisza are se vina si se faca a se implini atātu de curendu profeti'a lui!)

Deci dupa această dezvoltata idea a mea, éca care ar fi aplicativmente tñut'a speciale a romaniloru facia de alegerile pentru Dieta.

Alegatorii nostri, căti sunt capabili de a-si pricepe interesulu de cetatieni si a-si simți demnitatea de romani, si căti mai dispunu ei insii de persoanele loru, se-si caute in pace de alte lucruri si necasuri ale loru; éra alegerile se le lase domnilor si connationaliloru séu uneltelor loru, ne luandu adeca parte la nici unu felu de adunări si consultari electorali, precumu nici la vre-o candidare si votare. Celoru ce aru ambla se-ni îndemne si cascige pentru participare la alegeri, se li întorca dosulu, éra candu n'aru poté se scape de ei, se li respunda dreptu si bine — că: Diet'a unguresca, asia acumu e ea astadi, nu e de noi Romanii; că — dupa atâtea alegeri si staruintie ale noastre de până acumu, n'amu ajunsu se vedemu nici unu bine, se gustamu nici o usurare; si asia-dara că — dora va fi mai bine, déca Romanii nu se voru mai amestecă in treb'a domnilor, unde si asia nu sunt ascultati si luati in socotintia!

Barbatii inteligenti si de caracteru ai Romaniloru — nu voru primi candidatura si alegere; éra unde dora din ceva imprejurări locali straordinari, totu aru cadé o alegere asupr'a vreunui'a, atare va sci a spune domnilor magiari la rondulu seu, că — dupa-cumu a doveditu totu trecutulu, Romanulu de consciintia patriotica-nationale n'are ce se caute in Diét'a unguresca.

Astfelu Romanii voru dovedí in faci'a lumei, voru dovedí mai pre susu de tote sororei natiuni magiare, că — nu voru se mai fia uneltele unui jocu falsu de constituțiune si de parlamentu; nu voru se se faca vin'a si se primésca respundere pentru legile atātu de defeptuose si administratiunea atātu de rea a domnilor; nu voru se se mai strige in contra-li, că redica pretensiuni essorbitanti, că nutrescu cërta si dusmania intre ambele natiuni, avisate la cea mai intima amicia: voru dovede că, respectandu ei legile până ce sunt legi, si supunendu-se poterii până candu ea este potere, au rabdarea de a asteptá dela timpu si evenimente, ceea-ce in desiertu până acuma au staruitu si asteptatu dela prudenti'a, leialitatea si sentiulu de dreptate alu domnilor magiari. Cu unu cuventu că: Romanii sunt si voru se remana unu poporu seriosu si de caracteru; că ei patri'a si libertatea nu le primescu nici de unu monopolu, nici de o jucaria séu o frasa gola; viét'a peste totu, si in statu mai vertosu — nu o privescu de o comedia ridicula.

Celu mai mare folosu in sa dupa această politica de abstinentia va fi, că Romanii cei buni, parasindu o lupta politica stérpa si periculōsa, precumu atinsei mai susu, cu atātu mai multu si-voru concentrá tōte poterile pe terenulu celu manusu, dara fōrte pãrlogitu — alu culturai mintii si ánimii poporului romanu, lucrandu pe acestu terenu, unicu securu, pentru venitoriulu, fericirea, glori'a sementiei romane!

*) Éra noi pe langa cea mai buna vointia nu potemu pricepe distinctiunea ce o face dn. Babesiu acilea intre passivitatea ardeleni si intre abstinenti'a dela urna, proclamata cu această ocaziune in unele parti ale Ungariei la romani si la slavaci. Diferenti'a e numai in cause, nu in efectu. Ardelenii nu afa cu cale a merge la urn'a ungurena, din cauza că aceea nu este a loru; romanii din Ungaria nu mai voru se mërğa, din cauza că ei au desperatu de a mai scōte ceva din ea pe sam'a loru.

Sciu pre bine, că o considerabile parte din inteligintii si alegatorii nostri, dupa imprejurările personali ale loru, nu voru poté se fia capacitati si cascigati pentru această politica de abstinentia; dar aci dicu:

Celoru nepreceptuti, celoru amagiti si portati de nasu prin altii, celoru ticalosi séu porniti dupa interese meschine, in scurtu: speculantiloru, orbiloru si celoru cu capestru in capu — nu li suna program'a mea. Ei voru merge si potu merge — între tōte imprejurările — încätro i va duce orbi'a loru, interesulu loru ordinaru, man'a ce li tine capestrulu. Atari omeni nu numera in lumea morale; nici in óra darii de séma ei nu voru fi in stare se usiureze domnilor respunderea; nici ceea-ce facu ei — nu se va atribui poporului romanu, ci numai pecatelor straine, comise asupra lui de secolu.

Si cu tōte eu inchieiu nutrindu dorinti'a si speranti'a, că — si dintre acei fii slabanogi ai natiunei romane, pre multi i vomu regási pe terenulu culturai, pe terenulu salutei nationale!

Amu disu. —

V. Babesiu.

Miscari de prosperare in Aradu. (Inaintare pe terenulu sociale se alu culturai. — Inteligentia romana numerōsa, carea totu creșce. — Cumu se cristalisédia spiritulu? — Sesonulu mortu. — Escursiuni la „Promontoriu“ si la bai. Apa ca mineralu a Muresiului. — Casin'a romana in idea. — Suspine si oftari pentru „Asociatiunea“ adormita. — Motive de consolare dela ómeni competenti. — Infintiarea unui coru vocalu. — Examenele la institutu pedagogico-teologicu. — Organismulu acestuia. Observari instructive. Alumneulu. — Unu fenomenu raru.)

Acum candu viét'a politica a romaniloru din Austro-Ungari'a se afla óresicumu in paralisia, candu ne vedemu nevoiti noi insne a dechiará că in politica nu ni a mai remasu — deocamdata — terenu, ce este mai naturalu, decâtu a ne adopera din tōte puterile la lucru in sfer'a culturai sociale si a instructiunei nationali.

In partile Aradului fia-cine va potea observa unu progresu imbucuratori pe aceste terenuri. Avemu o inteligentia numerōsa ca in pucine comitate, si anume in cetate mai că nu e nici o unu ramu, carele se nu'si afla reprezentantii sei. Poetulu Alessandri s'a potutu convinge din adres'a de felicitare primita dela noi, că in Aradu incepundu dela celu mai inaltu demnitaru bisericescu până la tieranulu economu, tōte caracterele societatii sunt reprezentate. Avemu demnitari bisericesci, militari si civili de tōte clasele, advocati, ingineri, medici, profesori, proprietari mari si mici, comercianti, industriari etc., cari pe terenulu sociale sunt uniti, formédia amu poté dice, unu gremiu naturale alu cetatieniloru romani.

Unu atare corpu morale este fora indoiala unu factoru puternicu alu progresulu. Tōte manifestarile lui de viétia trebeu se ne interesadie multu; de aceea este necesariu, că intreg'a romanime se fia informata nu numai despre miscarile politice, cari precumu amu disu, adi sunt reduse la amortiela, ci si despre cele sociali de cultura a fiecarui centru romanescu, fia acela chiaru multu mai micu decâtu celu din Aradu.

Spiritulu sociale are se fia condusu de individi cari posiedu pe langa o cultura mai alésa si unu tactu mai finu. Atunci si numai atunci se nasce din diferite elemente ale societatii prin unu procesu socialu de atractiune, amalgamisare si asimilare, unu cristalu solidu, compactu.

Ca pretutindenea la orasie, asia si in Aradu timpulu de véra este caracterisatu de sesonu mortu. Mai multe familii se duc prin provincia, mai vertosu la promontoriu, acelea care au deluri proprie, pline de vii renumite in tota Europ'a cu gradini, cu paduri umbrōse, unde si áfia recreatiune pre cătu de placuta, pre atātu de eftina. Din orasiu in 1/2—2 ore te poti repedi pe calea ferata in tōte partile promontoriului.

Unele dintre familii isi cauta refugiu la bai mai departate, unde speru a'si afla sanetatea, — perdiendu din vedere, ca in nemijlocit'a noastră apropiere curge Muresiulu cu apa s'a tulbure si incarcata de substantie minerali, cari o facu pentru sanetate mai pretiōsa decâtu o multime de bai moderne, renumite mai multu ca locu de petrecere, decâtu de cura.

Idei'a infintiarei unei casine se ventilédia prin cercuri private camu de multu timpu. De candu cu admirația asociatiunei, romanii n'au unu locu anumitu unde se se pōta aduná pentru a-si impartesi parerile asupra afaceriloru mari si mici. Tenerimea, ba si cei bestrani déca voiescu a conveni, suntu constrinsi a merge pe la cãfenea, unde abia afa căte unu diariu romanescu. Unde suntu dilele, candu in sal'a de lectura a asociatiunei afaí o mésa incarcata de gazete din tōte provinciele romane, unde o biblioteca de câteva mii de tomuri stá la dispozițiunea tenerimei nostre, unde ori-ce caletoriu romanu dedea de romani in ori-ce timpu?

Din tōte acestea nu ne-a remasu decâtu suspinele reminiscențelor „Nu e suisiu fōra coborisiu.“ Noi facuramu unu micu, fōrte micu suisiu, pentru ca se ne vedemu alunecandu la unu prea mare coborisiu. Se speramu inse, ca si in acestu punctu se va face indreptarea. Speranti'a mea se basédia pe enuciarile unoru barbati cōmpetenti, cari n'au incetatu a cugetá seriosu la reinfiintarea „asociatiunei aradene pentru cultivarea si prosperarea poporului romanu.“

Pasi mai energiosi s'au facutu in interesulu organizarii unui coru vocale barbatescu alu cetatieniloru romani din Aradu, pentru procurarea unei petreceri nobile prin cultivarea cantului armoniosu.

Mersurile dintaiu au avutu unu resultatu imbucuratori, adunanduse o multime de subscriptiuni din sinulu cetatieniloru inteligenti spre formarea acestui coru, care are se fia permanentu. Diriginti'a a primit-o asupra sa Revdss. Domnu Protosincelu si profesoru dela liceu J. Goldisiu, si potemu dice cu tōta increderea, că auspiciile

sub care au pornitu această incercare, ne indreptatescu a sperá mai multu decâtu unu focu de paie.

La institutu nostru pedagogico-teologicu s'au terminatu examenele finali pe anulu scolasticu. Comisiunea anchetaria scolara asistá neincetatu la esaminarea eleviloru. De facia au fostu Dni V. Babesiu, Dr. P. Vasiciu, Protopresbiterulu Vasileviciu si altii, éra presidiulu l'a ocupatu neintreruptu Ilustritatea sa Dn. Episcopu Metianu. Resultatulu examenelor preste totu fu multumitoriu, din câteva studii chiaru suprindietoriu. Este cunoscutu, că institutu acesta dupa organizatiunea sa este unicu si primulu in felulu seu. Preparandi'a cu teologi'a sunt contopite asia, că celu ce intra in cursulu I de preparandia, are se percurga 6 cursuri, că apoi se ésa cá preotu din institutu.

Éra de alta parte cei ce absolvédia cele 3 cursuri inferiōre numite pedagogice, sunt calificati de invetiatori pentru scōlele populari, pre candu cei cu órecari calificatiuni potu intra indata in cursurile superiori de teologia si dupa trei ani sunt candidati de preotia.

Atātu in preparandia, cătu si in teologie intra elevii de diverse capacitati si cunoscentie. In preparandia sunt cei mai multi cu clasele normale, apoi cu scōla elementara din satu seu căte cu 1—2—4 clase gimnasiali séu reali. In teologia sunt parte preparandii absoluti din acelasi institutu, parte gimnasisti căte cu 4—8 clase. Nimicu mai interesantu decâtu examenulu unoru elevi asia heterogeni.

Esperienti'a de doi ani a probatu, că cei mai diligenti, mai cugetatori si mai docili sunt elevii cari sunt formati dela inceputu aci in institutu. Copii talentati, cari vinu dela vr'o scōla buna rurala, esiti din manile cutarui invetiatori capabile, au datu respunsurile cele mai satisfactorie, pre candu cu durere trebeu se ne convingemu, că de alta parte teologii cu mai multe clase gimnasiali, mai bine disu, provediuti cu testimoni ce testédia absolvirea loru in cutare institutu de nume dubiosu, in respunsurile loru au lasatu multu de doritu. Acestia sunt cari formédia in privinti'a morale elementulu nedisciplinabile.

Institutu nostru face pe langa tōte acestea inaintari fōrte imbucuratori, si déca este ceva ce ingreuna prosperarea, apoi aceea e lips'a de directoru, o imgrejurare daunōsa, carea ne amenintia, nu sciú din ce motive, a persiste si anulu viitoru. Pentru usiorarea studiarei eleviloru celoru mai saraci institutu nostru are si unu alumneu in edificiuulu vechiei preparandii. Acolo se adapostescu căte 30—40 de preparandi si se provedu cu locuintia si cu vuptu.

Unu fenomenu raru si instructivu atātu pentru noi romanii, cătu si pentru gubernulu tierii ni se arata din raportulu anuale alu institutu pedagogicu magiaru de statu din Aradu. Acestu institutu asiediatu in monumentalulu edificiu alu liceului, provediutu cu confortu si cu tōte mijlocele de invetiamentu dupa modellulu celoru mai moderne institute din Europ'a, langa care este alaturatu unu alumneu, unde elevii suntu provediuti cu unu vuptu cá de ingrasiare, acestu institutu, pentru care in anulu acesta s'au spendatu 6429 fl., éra in celu trecutulu peste 7000 fl., cine aru crede, că pe langa tōte acestea avantajie, acestu institutu regescu nu pōte face concurentia celui saracu romanescu, intr'atātu nu, încätu anulu espiratu scolasticu numai I, di unu elevu romanu au avutu in sinulu seu maternu! Acésta probédia destulu de invederatu, că institutu nostru e concreșcutu cu viati'a nationala, si romanulu din jurulu Aradului numai aci-si afla isvorulu invetiaturiloru, din care voiesce a se adapá, — si această in butulu aspiriloru domnesci dela gubernu si municipiu.

Aradanu.

Revista politica.

Pe candu „gloriōsele“ legiuni austro-ungare inaintésa, fara nici-o versare de sange din positiune in positiune pe teritoriulu Bosniei, capital'a acestei provincie, Serajevo este teatrulu unei lupte anarchice intre mohamedani si crestini. Se pare, că turci mai inainte de a parasi acele regiuni, unde au domnit cu jataganulu voiescu se lase in urma loru suveniru, care se faca pe crestini a dorí si a intempina cu simpatie, ostirea de ocupatiune austro-ungara, care merge cu mandatulu congresulu din Berolinu, pentru ca se inlocuiesca domnia basibusuciloru turcesti.

Valurile agitatiei anti-austriaca in Italia, in locu se scadia se pare ca totu mai tare creșcu. Se vorbesce, ca s'aru fi recrutandu sub patronagiulu lui Menotti Garibaldi, voluntari cu scopu, ca invadandu Albani'a se demonstresc in flanculu trupelor de ocupatiune ale Austro-Ungariei. Pentru ca se previna ori carei eventualitati de natur'a această, guvernulu austriacu au inchisu portulu Klek si canalulu l'au facutu nepracticabilu cufundandu torpedo.

In Prusso-Germani'a decurgu alegerile la Reichstag. In pucine dile vomu afa, déca au invinsu aderinti si candidati principelui de Bismark séu ca socialisti si cu nationalu-liberali progresisti voru reappareia in acelasu numeru pe care lau avutu in Reichstagulu disolvatu séu, că numerulu loru inca va fi creșcutu.

In Franci'a inca s'au inceputu agitatiuni electorale pentru reinoirea senatului, care va avea locu la tōmna.

Din Romani'a aflamu, că eminentele barbati de statu si marele patriotu Iónu Brateanu s'au insanetosiatu si că au plecatu pentru câteva dile la

mosia sa dela Pitesti. Foile opositionale afirma, ca guvernulu romanu ar fi facendu pregatiri militare si administrative pentru luarea in posesiune a Dobrogei.

Tractatul dela Berolinu.

(Urmare si fine.)

Art. 58. Inalt'a Pórta cedéza Imperiului rusu in Asi'a teritoriulu dela Ardahan, Cars si Batum cu portulu acestui din urma. Aceste teritorii cuprindu in sine tinentulu intre hotarulu vechiu rusu-turcu si traseulu urmatariu. Hotarulu nou merge dela Marea Négra conformu cu linia determinata de tractatulu de San Stefano pana la unu punct la nordu-vestu dela Corda si la sudu de Artvin, prelungindu-se in lini'a drépta pana la riulu Teboruc, trece peste acestu riu, si curge in partea spre ostu dela Orsmichevu mergédu in lini'a drépta spre sud pentru a ajunge spre sudu de Narimenu hotarulu Rusiei la unu punctu desemnatu in tractatulu dela San Stefano, lasandu Rusiei orasiulu Olti, merge apoi dela podulu din apropierea de Tebrenc, — care asemenea e desemnatu pentru a remanea Rusiei, — pana la Perecciai. Linia urméza acestu riu pana la Bordaux, d'aci se indreptéza spre sudu, lasandu Bordaux si Jenichió Rusiei. Dela unu punctu in partea spre vestu a satului Caracapan se indreptéza hotarulu spre Medhingert d'aci in linie drépt'a spre vérfulu muntelui Cassa-Dagh, si d'aci in d'alungulu liniei de despartirea apei intre afluentiele Araxesului spre nordu si acelu alu Mauradsa spre sudu, pana la hotarulu rusescu.

Art. 59. M. S. Imperatorulu Rusiei declara ca intentiunea sa este, a face din Batum unu portu comercialu.

Art. 60. Valea dela Alasghertu si orasiulu Baiazidu cari, prin articolulu 19 alu tractatulu dela San Stefano au fostu cedate Rusiei se voru inapoia Turciei. Inalt'a Pórta cedéza Persiei orasiulu si tinentulu dela Coturu, dupa cum a fostu fiscatu de comissia micsta anglo-rusa pentru determinarea hotareloru Turciei si Persiei.

Art. 61. Inalt'a Pórta se obliga a realiza fara nici o zabava imbunatátirile si reformele, pe cari le reclama necesitatéle locale ale provinciiloru locuite de Armeni, garantandu sigurantia loru contra Cercheziloru si Curdiloru. Ea va insciintia din candu in candu pe puterile cari voru supraveghia punerea loru in lucrare, de mesurile luate pentru acestu scopu.

Art. 62. De óre ce Inalt'a Pórta a pronunsiatú vointia ei, d'a mantiene principiulu libertátiei religiose, dandu-i cea mai mare latitudine, inaltele parti contractante iau actu de acésta declaratie spontanea. In nici o parte a Imperiului ottomanu nu se va putea opune cui-va, osebirea de religie, ca motivu de escludere sau incapacitate in totu ce privesce exercitiulu drepturiloru civile si politice, admiterea in functiuni si demnitátii publice, sau in exercitiulu diferiteloru profesiuni in industrii. Toti, fara osebire de religie, voru fi admisi ca marturi inaintea judecátii. Libertatea si exercitarea publica a tutuloru culteloru se garantéza fia-caruia, si nici o piedica nu se va putea pune nici organizatiei ierarchice a diferiteloru societátii religiose, nici relatiuniloru loru cu capii loru spirituali. Pelegrinii si calugarii tutuloru nationalitatiloru cari caletorescu prin Turci'a européna si asiatica, se voru bucura de acelasu drepturi, avantage si privilegii. Drepturile protectiei oficiale sunt recunoscute agentiloru diplomatici si consulari ai puteriloru din Turci'a, atátu in privintia persóneloru numite mai susu, câtu si in privintia asiediminteloru loru religiose si institutiuniloru de bine-facere din Locurile Sante sau aiurea. Drepturile castigate de Franci'a suntu rezervate intr'unu modu espresu, si se intielege bine si intr'unu modu espresu, ca nu se póte face nici o schimbare in statu quo alu Locuriloru Sante. Calugarii din muntele Athos, ori care ar fi patri'a loru, voru fi mantienuti in proprietátile si avantagele loru anterióre, si se voru bucura fara nici o osebire de deplina egalitate a drepturiloru si prerogativeloru loru.

Art. 63. Tratatulu din Parisu dela 30/11 Martie 1856, precumu si tratatulu din Londra dela 13/25 Martie 1871 suntu mantienute in tóte acele hotariri, cari nu suntu abrogate sau modificate prin stipulatiunile de fatia.

Art. 64. Presentulu tractatu se va ratifica si ratificarea se va schimba la Berolinu intr'unu terminu de trei septemani sau, daca e posibilu, si mai curandu.

Pentru autenticitate imputerniciti respectivi au subsemnatu acestu tratatu, punendu si sigiliile.

Datu la Berolinu in a 13 a di a lunei lui Iulie 1878.

Bismarck, Bülow, Hohenlohe;
Andrassy, Caroly, Haymerle;
Waddington, St. Valier, Deprez;
Beaconsfield, Salisbury, O. Russel;
Corti, De Launay;
Gorciakoff, Siuvaloff, Oubril;
Cara-Teodori, Mehmet Ali, Saadulah.

Pentru conformitate: de Radovici.

Corespondentie particularie ale „Observatoriului“.

Comitatulu Solnocu-Doboc'a 12/24 Iuliu 1878, Agitatiunile, séu mai bine disu cortesiele pentru alegerea de ablegati dela diet'a din Pest'a s'au inceputu si pre la noi. 'Mi veti observá, ca ce avem noi cu alegerele de deputati? Noi avemu afacerile nóstre, se ne vedemu de ele! Asia este; inse una impregiurare m'a silitu a ve scrie, ca se vedeti pana unde merge audaci'a unora din cei chiemati a fi luminatoriiu poporului.

Domineca in 9.21 Iuliu a. m. corifeii partidei guvernamentale din cerculu de alegere Iclodulu — Mare au tinenta in Ineu conferentia. La acéa conferentia, fiindu de caracteru oficiosu, au participatu notari, judi comunali, ba si unii preoti romani.

Permiteti'mi a ve descrie in câtiva termini totu decursulu acelei conferintie. Presedintele dupa usulu parlamentariu a tinentu o vorbire, prin care a aratatu activitatea camerei mag. pe terenulu legislativu in intervalulu sesiuniloru trecute, dupa carea apoi dechiará siedinti'a deschisa. Indata ia cuvintulu unu membru si recomanda de candidatulu pre B. Bánffy László (unchiulu comitelu supremu), provocandu'lu, ca se-si desvólte programulu.

Marele oratoru la rondulu seu incepe: „V'asiu poté spune multe, dar' nu ve spunu, ca ce voiescu a ve spune, sciti Dvóstra cá si mine. Atáta ve spunu, ca sum adoratoriulu guvernuluiu actualu si cá atare apartieniu partidei liberale!“ Publiculu incantatu de cuvintele calduróse ale B. Bánffy, a respunsu: „Éljen Bánffy László! Presedintele conferentiei dupa acésta provóca membrii a se insinúa la cuvintu. Urmá tacere profunda, carea o intrerumpe presied. dicundu: Vedu, cá prin tacere consentiti; propunu a se alege unu comitetu, care va lucra din tóte puterile pentru mai sigura reusire a candidatulu nostru. (Vrea se dica, comitetu de a cortesii). Intre membrii voira a inrolá si pre preotulu romanu dl. S. Acésta decliná dela sine marea onóre. Se nu credeti, cá toti preotii romani au avutu acea ambitiune! Am inmarmuritu, candu am vediatu pre Dnii V. Patachi si Gr. Puscariu, teologi absoluti si preoti romani a se inbuldi cá se fia membrii in comitetulu mentionatu. Sermana simplicitate! Atáta n'a fostu destulu. Dupa disolvarea siedintiei dlu Gr. Puscariu, fiindu de o auctoritate superiora celorualti colegi ai sei, fi provocatu a comunicá in limb'a romana unor tierani, carii steteau afora, cá se scie si ei, ce s'a decisu in sala. Fóra multa batere de capu incepe pop'a din coridorulu ospetariei a vorbi, incátu se'lu fi vediatu ai fi disu, cá Dómne bine iarú stá, candu ar da de pre amvonu in biseric'a din Doboc'a invetiariu folositóre poporului! Ce a vorbitu nu ve spunu, cá se nu vi se faca grétiá. Dupa-ce vorbirile s'au terminatu, observezu, ca óspe nou este in curte. Unu amiculu alu meu întreba: „Ce cauta aici canoniculu Popu?“ Voiamu se-i respundu, cá a venitu in Ineu se cercetédie scol'a si vediatu multimea a cugétatu cá aici e scol'a ineaniloru! Lucrulu a fostu cu totulu altucum. Dlu Vasiliu Popu dupa salutari, resalutari si stringeri de mana fu invitatulu si dusu din curte in ospetaria, unde erá asternuta mész'a si pre ea cele de lipsa pentru ospetiu. — Ací marele romanu dela Santeu a tinentu unu toastu, in care aratá intiept'a guvernare a ministeriuluiu tisaistu (sciti acelu, ce a disu, ca ne va sfarmá in petióre), si dupa mai multe vorbe bune si frumóse terminá cu „Éljen!“ Nu ve mirati, cá-ci episcopu nu poti fi, déca n'ai merite!

Inainte de a incheia, voiu amintí inca despre unu toastu rostitu de dlu Alesandru Bene, pentru comitele supremu. Me veti întreba, cine este acelu Bene? Elu este preotu, care'si facuse studiele teologice la Pesta, ceea ce i se cunósce bine; dupa aceea fu aplicatu de profesorulu la institutulu preparandiale din Gher'a. Nu multu timpu s'a potutu bucurá acestu institutu de marea capacitate pedagogica a dsale, cá-ci se casatori si apoi

fu dispusu cá preotu in Minthiulu-Gherlei; ér' dup mórtea protopopulu tractuale ajunge V. protopopu.

Candu asiu poté, asiu scrie p'a ceriului 'naltime Cu litere nesterse, cu fulgeru luctoriu,
Asiu scrie — alu vostru nume, se nu ve uite nime.
Scevol'a.

Sciri diverse.

(Foile politice din Vien'a) si Buda-Pesta s'au dupa acestea si „S. D. Tageblatt“, vorbindu despr ocuparea Bosniei, afirma, cá siefulu statulu majoru colonelulu Leonidas Popp ar fi nascutu in Timisiór'a. Suntemu informati, din sorginte sigura, cá numitul d-nu colonelu este granitariu din districtulu Nasseudulu fiulu d-lui maiuru in pensiune Leonu Popp, romanu din comuna Feldru, ce se afla la o distantia de 1 1/2 ór. de Naseudu.

— (Sinuciderea unui subjede). Lui „Kelet“ i se scrie din Murasiu-Osiorheiu, cá subjedele Farkas Lajos, fostu deputatu la dieta unghurésca, in diminió de 24 Iulie, isi au redicatu vietia, impuscandu prin descarcatura de revolveru. Motivulu acestei fapte se dice a fi fostu neintielegeri in familie.

Cursulu moneteloru in val. austr.

Vienna, 2 Augustu.

Galbinii imperat. de auru	fl.	5.45	cr.
Moneta de 20 franci	„	9.18	„
Imperialu rusescu	„	9.30	„
Moneta germana de 20 marce	„	12.10	„
Sovereigns englesi	„	12.—	„
Lira turcésca	„	11.—	„
Monete austr. de argintu 100 fl.	„	101.05	„

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

2 Augustu.

Obligatiuni rurali din 1864 cu 10%	l.	101.50	b.
Imprumutulu Oppenheim din 1866 cu 8%	„	102.90	„
Obligatiune de imprumutu domineale din 1871 cu 8%	„	98. 1/4	„
Creditu fonciariu (hipot.) ruralu cu 7%	„	89.—	„
Creditu fonciariu urbanu (alu capitalei cu 7%	„	79.—	„
Imprumutulu municipale nou (alu capit.) din 1875 cu 8%	„	94.—	„
Fondulu de pensii (per 300 l. a.) cu 10%	„	—	„
Actiunile caliloru fer. rom. din 1868 cu 5%	„	32.40	„
Actiunile caliloru fer., prioritati din 1868 cu 6%	„	85.—	„
Daci'a, Compania de ascur. din 1871 actiunea de 250 l. a. 8%	„	250.—	„
Romani'a, Compania de ascur., (act. de 100 l. n.) 1873 cu 8%	„	70.—	„

Depuneri

de

capitale pentru fructificare.

Se primescu la institutulu subsemnatu

a) pe langa anunierea radicariei in sensulu statuteloru, cu 6% interese;

b) sub conditiune de a se anuncia institutulu radicare depunerii la 3 luni inainte, cu 6 1/2 % interese;

c) sub conditiune de a se anuncia institutulu radicare depunerii la 6 luni inainte, cu 7% interese.

Interesele incepu cu diu'a, care urméza dupa diu'a depunerii, si inceta cu diu'a premergatória dilei, in care se radica depunerea, cu acelu adausu inse, ca numai dupa acele capitale se dau interese, cari stau depuse la institutu celu pucinu 15 dile.

La dorinti'a deponentelui se potu stabili in diu'a depunerii capitalulu si conditiuni speciali de esolvire, care se insémna apoi in libelul si in cartea depuneriloru institutulu. In atare casu restituirea depunerii urméza dupa aceste modalitati speciali.

Depunerile tramise prin posta pe langa comunicarea adresei deponentelui, se resolu totu dea-una in diu'a primirei.

Asemene se potu efectui prin posta anuniuri si radicari de capitale.

Sibiú, 22 Iuliu 1878.

„Albina“,

(30) 2—4 Institutulu de creditu si de economii.

Morburi de pieptu si plumani

de ori-ce natura ce suréza siguru prin

Allopulu de plante Schneeberg a L. Wilhelm

pregatitu dupa prescrierea mediculu, si se capeta dela Franz Wilhelm, apotecariu in Neunkirchen. Suceulu acest'a s'a doveditu de bunu pentru dorerile de grumazu si pieptu, grippa, ragusiela, tusa si trógná. Multi cumperatori marturisescu, ca numai suceulu acestui-a au a-si multiami somnulu placutu.

Escellentu este suceulu acest'a, cá preservativa pe tempu neguros si aspru.

In urm'a gustului tóte placutu copiiloru este folositoriu, celui-ce suferu de plumani inse, o trebuintia; cantaretiloru si oratoriloru contra vocii inchise séu ragusite, unu midilocu necesariu.

Multe de atestate confirma cele de susu: Cea mai clara dovéda despre efectulu extraordinariu alu acestui sucu este, ca cons. de curte de d. prof. Oppolzer, rectorulu magn. la universitateá c. r. din Vien'a, ilu folosese cu celu mai bunu succesu in spitalu, precumu si la persóne private.

Asemene s'a aflatu recomandabilu si s'a prescriesu adese suceulu acesta de multi alti medici indigeni si din strainatate.

Pentru dovedirea celoru afirmate reproducemu urmatórele scrisori recunoscútoare:

Testimoniu.

Fiiulu meu de siese ani Franciscu a suferitu optu septemani in tusa magarésca in asia mesura, in cátu me temeam cá nu cumu-va se se ineece; iutru ace'a a slabitu cu totulu si a fostu atátu de debilu, in cátu abia stá pre petióre. Atunci mi-s'a recomandat allopulu de plante de Schneeberg, si multiamta acestui midilocu minunatu, indata dupa iutrebuintiarea primei sticle a mai in-cetatu tusa, dupa a dou'a sticla cantá bene afora copilulu, a venitu la putere si de atunci e deplinu sanetosu. — Si fetiorulu meu celu mai mare a scapatu in cátev'a dile, prein midiloculu acest'a, de o tusa mare si ragusiela.

Deci cu multiamta sincera estradau acestu testimoniu, pentru curarea rapede si miraculósa a copiiloru mei si dorescu cá acestu midilocu se devina cunoscutu si folositu in tóte partile prein omenimea suferinda.

Platz, 6. Martiu 1855.

Anton Just.

Laurentiu Scheibenreif, primariu.

Onorate Domnule!

Te rogu a-mi mai tramite cátu mai in graba inca 4 sticle dein renumitulu D-tale Allopulu de planta, dupa folosirea aloru 2 sticle afu cá dorerea de pieptu si gutu, pre cumu si respiratiunea scurta se micisóreza pre di ce merge, pentru ace'a me

adresezu astadata de a dreptulu la D-Ta, in sperarea de a capatá dein celu mai próspetu. Acludu 5 fl. m. c.

Cu tóta stim'a se subgémna

Heinrich Bock, chirurgu.

Münchret langa Ostrag, 23. Febr. 1859.

Testimoniu medicale.

Allopulu de plante Schneeberg este unu medicamentu fórtu usuratoriu pentru doreri de pieptu, asthma, hectica, tusa, cataru, si este de recomandat in casuri de astfelu de bóle.

Hohenmauth, 25. Ian. 1858. Dr. Feschl.

D-lui L. Cantily, apotecar in Graz.

Onor. Die! Folosindu in desiertu diferite midilóce pentru dorerea de pieptu, de carea suferiam greu de 2 ani, am cercatu si cu o butelia de allopulu de plante Schneeberg anuniatu de d-ta, care se póte recomaná pe siguru la toti hecticii; pentru-ca, dupa iutrebuintiarea celui d'antain exemplariu amu sentítu usiorare, si dupa-ce am mai cercatu cu 2 sticle din acésta medicina minunata, sanetatea mi se restaurá pe deplinu. Multiamindu-si Dlu meu, din tóta anim'a, remanu alu D-tale servitoriu cu totu obligatu

Graz, 3. Febr. 1857.

W. J. Pock.

Domnulu meu!

(21) 13

Dupa-ce prin iutrebuintiarea allopulu d-tale amu scapatu cu totulu de tusea mea si de ragusiela impreunata cu aceea, de care suferisem septemani si totu odata in urmarea binefacútoreloru rezultate ale acestui allopulu minunatu de plante mi-am recastigatu si vocea de mai nainte, me sentiu fórtu obligatu a Ti multiami din tóta anim'a pentru acésta inventiune salutaria, cum si a recomanda acésta medicina probata, dupa a mea convictiune, la toti cáti suferu de pieptu si mai ver-tosu cantaretiloru. Cu perfecta stima

Peisching, 25 Juniu 1857.

Joanu Bauer, doctente.

Informatiunea despre folosire se alatura la fia-care sticla. Pretiulu unei sticle 1 fl. 25 cr. v. a. Pachetarea se computa cu 20 cr.

Depositulu principale la Franciscu Wilhelm apotecariu in Neunkirchen.

Allopulu de plante genuinu se mai ada in Sabinu: Friedrich Thalmayer, comerciante.

Aradu: F. Tones & Comp.

Blasiu: Carol Schieszl, apotecariu.

Alba-Julia, Juliu Fröhlich, apotecariu.

Clusiu: Ed. Valentini, apotecariu.

Brasiovu: Ferd. Jekelius, apotecariu.

Sighisiór'a: J. B. Teutsch, comerciante.